

Oriol Bartomeus, responsable de l'Observatori electoral de la Fundació Rafael Campalans

Andalusia 2012: com guanyar i perdre unes eleccions al mateix temps

Sorpresa majúscula a les autonòmiques d'Andalusia. La majoria absoluta del PP, que gairebé totes les enquestes pronosticaven, s'ha quedat en no res. De manera que s'ha produït la típica paradoxa de la nit electoral: els que han perdut han guanyat i el que ha guanyat ha perdut. Les cares dels uns i dels altres anit ho explicaven millor que qualsevol gràfic.

Què ha passat a Andalusia? Han errat les enquestes? S'ha mobilitzat a darrera hora el vot socialista? Ha estat IU qui ha frenat els populars? Anem a pams.

Al PSOE li ha passat "el que li tocava". Si s'observa la tendència del vot socialista del darrer cicle, aquest resultat no s'aparta de la lògica. Entre les generals de 2008 i 2011, els socialistes van perdre uns set-cents mil vots. Entre les dues darreres convocatòries autonòmiques se n'han deixat uns sis-cents cinquanta mil. Sí, és cert, han aconseguit moderar la caiguda, però dins dels marges.

La "culpa" del resultat ha estat del PP. Dels dos-cents setanta mil vots de guany entre les últimes generals han passat a perdre'n cent seixanta mil entre les autonòmiques de 2008 i ara. Aquí està la clau de la seva victòria-derrota. No han aconseguit "arrossegar" el suport de les generals en aquestes eleccions autonòmiques. Per què?

Doncs possiblement per dos motius. El primer és la no coincidència de les autonòmiques amb les generals, que sempre s'havia suposat que perjudicava els socialistes, però que aquest cop s'ha demostrat fatal per als populars. Fa de mal dir, però sembla versemblant que si les eleccions al Parlament autonòmic s'haguessin celebrat el passat 20 de novembre, Javier Arenas estaria ara còmodament instal·lat a la presidència de la Junta. I això seria així perquè una part significativa del vot PP seria "de generals", és a dir, consideraria les eleccions autonòmiques com comicis "de segon ordre", menys importants, i per tant que cridarien menys a la participació.

Però també cal tenir en compte la percepció de transcendència del vot. I aquí és on entra l'altre possible factor explicatiu del resultat curt del PP: les enquestes. És ben sabut que el "clima" preelectoral té efectes sobre part dels votants i que un resultat incert genera una major participació. Doncs bé, la idea que el PP obtindria una còmoda majoria absoluta també ha tingut efectes, però no en el sentit que podrien creure els estratèges populars.

Si s'observen les dades del sondeig del CIS¹ a la llum del resultat final, es poden extreure algunes conclusions sobre l'efecte de les enquestes sobre el moviment del vot la darrera setmana:

- Increment del transvasament a IU d'antics votants del PSOE. Uns cinquanta mil socialistes que es manifestaven indecisos al sondeig haurien acabat optant per IU.

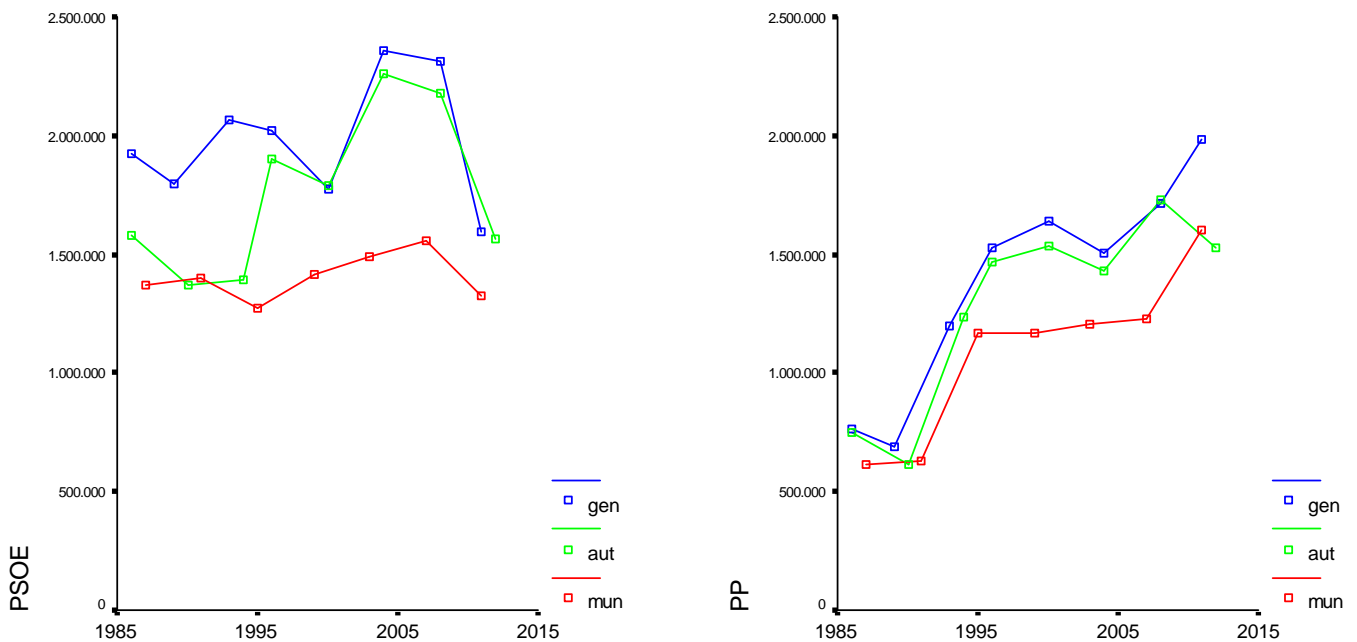
¹ 3.139 entrevistes realitzades entre el 15 i el 27 de febrer.

- Reactivació d'una part del vot PSOE de 2008 que es mostrava indecís, el que hauria fet créixer en uns cent vint mil votants el resultat final dels socialistes.
- Desmobilització de la majoria de votants del PP de 2008 que es declaraven indecisos. Alguns d'ells podrien haver optat per UPyD, confiant que la majoria absoluta popular estava assegurada.

Els tres moviments junts haurien provocat que el resultat final del PP es quedés curt respecte de les estimacions dels sondeigs, que suposaven que la dinàmica de les generals es traslladaria a les autonòmiques (com havia passat tradicionalment). Aquesta mateixa idea els feia subestimar el vot al PSOE i el transvasament d'aquest a IU.

En cap cas se suposava que la desmobilització (aquestes han estat les autonòmiques menys participatives des de 1990) vindria de la dreta, esperonada per la confiança en una victòria segura, i que precisament aquest supòsit de majoria absoluta popular mobilitzaria una part de l'esquerra a l'últim moment.

Vot a PSOE i PP segons tipus d'elecció (1986-2012)

Estimacions enquestes preelectorals i resultats finals

	CIS		El Mundo		ABC		El Pais		La Razón		RESULTATS	
	%vot	escons	%vot	escons	%vot	escons	%vot	escons	%vot	escons	%vot	escons
PP	44,9	54-55	45,8	54-57	47,0	58	47,3	59	46	55-57	40,6	50
PSOE	37,7	44-46	36,0	43-44	35,6	43	34,4	41	36,1	42-43	39,5	47
IU	9,8	9-10	8,9	7-8	8,7	6	8,8	9	9,2	7-9	11,3	12
UPyD	2,6		3,8	1-2	4,6	2	3,2		4,2	0-2	3,3	
PA	2,6		2,9		1,8		2,7			0-1	2,5	